

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU UAB BŪSTO VALDA TEIKIANT DAUGIABUČIO NAMO KIEMO PRIEŽIŪROS PASLAUGAS TYRIMO

2021 m. birželio 21 d. Nr. (21)SN-103)SP-23
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2021 m. d. gautas pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Pareiškėja) skundas dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu Kauno miesto UAB „Būsto valda“ 2021 metų žiemą teikiant daugiabučio namo kiemo priežiūros paslaugas.

Skunde rašoma, jog Pareiškėja turi sunkią judėjimo negalią; „Praktiškai visą šios žiemos – 2020 gruodis – 2021 vasaris – sezoną mūsų namo (*duomenys neskelbtini*) teritorija nebuvo valoma nuo sniego, vėliau virstančio praeviams pavojingu gruoblėtu ledu. Kiemsargis tevalė max 3 kv. m. simbolinį plotelį šalia kiekvienos laiptinės“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

Pareiškėja teigė: „tai – pirmasis sezonas per ilgus metus, administruojant UAB „Būsto valdai“. Šį sezoną buvo kategoriškai nuspręsta nebevalyti šalia namo esančios kiemo įvažos bei automobilių stovėjimo aikštelių. Siauras, vienos plytelės pločio, šaligatvis taipogi buvo piktybiškai nevalomas. „Būsto valdos“ namo vadybininkas <...> ciniškai toleruoja, kad šaligatvį niokotų statomos mašinos. Ir netgi žiemos metu!!! Visą laik, atsakydamas į kritiką, piktdžiugiškai atsako, kad prižiūrėti šaligatvį esą kliudo ant jo statomos mašinos. Leisdamas sau „užmiršti“, kad sklypo priežiūra (kiemsargio darbinių plotų paruošimas, atlaisvinimas) yra viena iš tiesioginių vadybininko pareigų. Taigi, namo gyventojai ir svečiai buvo priversti vaikščioti tik važiuojamąja dalimi: absoliučiai nevalyta, gausiai apsnigta arba apledėjusia. Į gausius žodinius-telefoninius ir raštiškus mūsų šeimos nusiskundimus arogantiškai atsakė,

kad namo įvažą valytų tik už atskirą mokestį. Vis dėlto, porąsyk buvo atsiųstas traktorius, kuris, prieštaraujant sveikai logikai, tenuvalė sniegą nuo automobilių drastiškai išvažinėtoms vejoms.“

Pareiškėja teigė: „reziumuojant, per visą žiemą dėl nevalomo sniego ir pavojingo ledo patyriau daug streso, išgąščio, pykčio, beviltiškumo, patyčių dėl nereagavimo į nusiskundimus. Daug sykių buvau arti griūties. Kartą, paslydusi ir skaudžiai susižalojau. Naudotis vaikštyne buvo stačiai neįmanoma. Dėl to niekam nė motais. Kita vertus, ir, atėjus pavasariui, nešluojama įvažą irgi sukelia problemų: iš šalia stovėjimo aikštelės automobilių išmalto pelkyno, gausiai nešasi purvas. Sušlapęs tampa slidus ir pavojingas. Esant sausam orui, esame priversti kvėpuoti dulėmis.“

2021 m. gegužės 25 d. raštu Nr. (21)SN-103)S-270 Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau – Lygių galimybių kontrolierė) kreipėsi į Pareiškėją, prašydama papildyti skundo aplinkybes bei atsakyti į klausimus, ar Pareiškėja informavo UAB „Būsto valda“ (toliau vadinama ir Bendrove) apie jos netinkamai teikiamas paslaugas bei apie tai, jog Pareiškėja turi negalią; paprašyta informuoti, kaip Pareiškėjos nurodomos aplinkybės dėl purvo ir dulkių jos kieme diskriminuoja ją dėl negalios bei priverčia atsidurti blogesnėje padėtyje nei kitus namo gyventojus; paprašyta pateikti konkrečių įvykių datas, turimus įrodymus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Pareiškėja Tarnybai adresuotame 2021 m. gegužės 31 d. el. laiške rašė: „Jūsų žiniai, 2020-ųjų gruodžio mėn. Kaune, Taikos pr. 64 kieme žemėn nenusileido nė viena snaigė. Tačiau 2021-ųjų sausis ir vasaris buvo ganėtinai sniegingi. 2021-ųjų sausį snigo 14-ą, 24-ą, 25-os vakare, 26-ą ir 28-ą dienomis. Žinoma, sausio 27-a irgi buvo mažumėlę snieginga. Vasario mėnesį snigo 1-ą, 9-ą, 12-ą ir 14-ą dienomis. Vėliau – pasnigdavo tik simboliškai. Paskutinę vasario savaitę Kauną sukrėtė gilus atodbrėkis. Tačiau (*duomenys neskelbtini*), I-os gr. neįgaliajai, kuriai atjautos Jūs, deja, stokoja, nenorite suvokti patirtų kančių, nuovargio, fizinio ir moralinio skausmo, vaikščiojimas tarsi ant peilio ašmenų buvo, būtent, kai tas nevalomas sniegas susimindavo ir virsdavo slidžiu bei gruoblėtu ledu. O iš „Būsto valdos“ pradžioje dar telefonu nuskambėdavo pažadai, o paskum tik piktdžiugiškos patyčios: „Ne, nevalysime kiemo įvažos, mums tai nepriklauso!!!“ Įsitikinome, kad nemažai mūsų kiemo gyventojų susidūrė su panašiais sunkumais kaip (*duomenys neskelbtini*).“

Pareiškėja el. laiške rašė: „pridedamos nuotraukose (4-ios foto) 2021 m. sausio 26 d. vidurdienį užfiksuotas namo savanoris, neapsikentęs UAB „Būsto valdos“ patyčių. Tačiau pyktelėjo, jog kiek nuvalo, tiek naujai prisninga, greitai išsikvėpė ir nuleido rankas.“

Pareiškėja pateikė 2021 m. vasario 19 d. Bendrovės raštą Nr. S-64 (kopiją), adresuotą Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui, kuriame rašoma: „atsakydami į Jūsų gautus raštus, informuojame, kad privalote apmokėti sąskaitas už Jums suteiktas paslaugas. Važiuojamosios dalies valymas nepriklauso prie Jums teikiamos teritorijos priežiūros, tai yra atskira paslauga kainuojanti papildomai ir jos užsakymui reiktų daugumos gyventojų pritarimo. Iš kitų namo gyventojų skundų dėl teritorijos priežiūros nesulaukėme, priešingai – gavome net ir padėkų. Po Jūsų komentarų apie teritorijos priežiūrą, atlikome keletą patikrinimų. Paskutinis patikrinimas vyko 2021 m. vasario 2 d., pridedame nuotraukas. Įėjimai į laiptines apvalyti, papildomai pabarstytas važiuojamosios dalies kraštas, nes namas pėsčiųjų tako neturi.“

Kaip paaiškėjo iš Rašto Nr. S-64 turinio, Pareiškėja ir jos sutuoktinis dėl netinkamų Bendrovės paslaugų į Bendrovę raštais kreipsi 15 kartų (nuo 2021 m. vasario 10 d. iki 2021 m. vasario 9 d.).

Pareiškėja pateikė Tarnybai dar vieno 2021 m. vasario 14 d. raštą, adresuotą Bendrovei, (kopiją), kuriame Pareiškėja ir jos sutuoktinis Bendrovei rašė, jog 2021 m. vasario 12 d. Bendrovės darbuotojai nevalė sniego Pareiškėjos gyvenamojo namo kiemo teritorijoje, nurodė, jog kalbėjo telefonu su trimis Bendrovės konsultantėmis, „visos trys sutartinai akcentavo, kad kiemsargiams nereikia valyti nei kiemo įvažos, nei automobilių stovėjimo aikštelės“. „O kodėl mes mokame už 3000 kv. m., kai žiemos metu vadybininkas O. S. kiemsargiams nurodo valyti maksimum 32 kv. m. 4-osios namo laiptinės po 8 kv. m. ploto?“

Pareiškėja 2021 m. birželio 1 d. pateikė nuotrauką, kurioje užfiksuota, jog šalia važiuojamosios dalies, pievelėje prie gyvenamojo namo, išvažinėtas žemės plotas, telkšo vanduo.

Pareiškėja taip pat pateikė nuotraukas, kuriose gyvenamojo namo kiemas, važiuojamoji dalis kieme, užfiksuota tiek žiemos metu, tiek nutirpus sniegui, pavasarį.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Lygių galimybių kontrolieriui pavesta kontroliuoti Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo bei Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo vykdymo priežiūrą. Moterų ir vyrų lygių

galimybių įstatymu draudžiama diskriminacija išimtinai lyties pagrindu, o Lygių galimybių įstatymu draudžiama diskriminacija lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės ir religijos pagrindu. Lygių galimybių įstatyme įtvirtintas baigtinis draudžiamų diskriminavimo pagrindų sąrašas.

Atkreiptinas dėmesys, kad abiem pirmiau nurodytais nediskriminavimo įstatymais reguliuojami apibrėžti visuomeniniai santykiai ir įstatymai yra netaikomi tiems visuomeniniams santykiams, kurie nėra nurodyti šiuose įstatymuose. Lygių galimybių įstatymas ir Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas taikomas nustatytų subjektų veiklai bei atitinkamiems visuomeniniams santykiams, t. y.:

- valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms (Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 4 str. bei Lygių galimybių įstatymo 5 str.);
- švietimo įstaigoms, mokslo ir studijų institucijoms (Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5 str. bei Lygių galimybių įstatymo 6 str.);
- visų nuosavybės formų darbdaviams (Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 6 str. bei Lygių galimybių įstatymo 7 str.);
- prekių bei paslaugų teikėjams, reklamos gamintojams bei platintojams (Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str.);
- darbuotojų ir darbdavių organizacijoms ar kitoms organizacijoms (asociacijoms), kurių nariai turi tam tikrą profesiją (Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str. bei Lygių galimybių įstatymo 9 str.);
- draudžiama diskriminuoti asmenis dėl lyties nustatant ir taikant socialinės apsaugos nuostatas, įskaitant sistemose, pakeičiančiose arba papildančiose valstybinio socialinio draudimo sistemą (Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 9 str.).

Atliekant tyrimą dėl galimos diskriminacijos ir siekiant išsiaiškinti, ar skunde aprašyti veiksmai (neveikimas) gali būti vertinami dėl galimo prieštaravimo Lygių galimybių įstatymui bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymui, būtina nustatyti, ar požymis, pagrindas (dėl kurio žmogus galimai patyrė arba patiria mažiau palankų vertinimą) patenka į Lygių galimybių įstatyme bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme įtvirtintą draudžiamų diskriminavimo pagrindų sąrašą bei ar galimai diskriminacinis elgesys priskirtinas Lygių galimybių įstatymo bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo reguliuojamų santykių sričiai.

Pažymėtina, jog Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriamos mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys,

apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį, tiesioginė diskriminacija – tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas, netiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent ši veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjai, pateikdami skundą Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, turi nurodyti aplinkybes (vadinamas *prima facie*), leidžiančias daryti prielaidą dėl diskriminacijos fakto buvimo. Asmeniui nurodančiam *prima facie* aplinkybes reikia pateikti tokius duomenis: kad ieškovas priklauso tam tikrai įstatymų ginamai grupei, t. y., nurodyti, kad priklauso tam tikrai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės ar religijos grupei; nurodyti, kokiuose santykiuose ieškovas buvo su atsakovu, kai patyrė galimai diskriminacinį poveikį – darbo, viešųjų paslaugų ir pan.; informuoti, kad buvo nepalankaus atsakovo poveikio subjektas ir kaip tas nepalankus poveikis ieškovo atžvilgiu pasireiškia; pateikti faktines aplinkybes, kad atsakovas panašioje situacijoje su kitais asmenimis, nepriklausančiais ginamųjų grupei, elgėsi palankiau nei su ieškovu¹.

Nagrinėjamu atveju, sprendžiant pagal Pareiškėjos pateiktą jai adresuotą Bendrovės raštų kopijas, nuotraukas, filmuotą medžiagą, nėra abejonių, kad tarp Pareiškėjos ir Bendrovės buvo kilęs ginčas dėl Bendrovės – daugiabučio gyvenamojo namo administratorės – teikiamų namo administravimo, priežiūros paslaugų kokybės, paslaugų apimties.

Šiuo atveju Bendrovės teikiamų paslaugų kokybė negali būti siejama su Lygių galimybių bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme įtvirtintais požymiais, pagrindais (dėl kurio žmogus galimai patyrė arba

¹ Pagal Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. liepos 19 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I-2531-643/2018, teismo proceso numeris AB-37682-3-61-3-01139-2018-8.

patiria mažiau palankų vertinimą), *inter alia*, negalia, bei Lygių galimybių įstatymo bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo reguliuojamų santykių sritimis.

Pažymėtina, jog Pareiškėjos pastebėjimai dėl galimai nekokybiškai teikiamų Bendrovės paslaugų nepriskirtini Lygių galimybių įstatyme bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme reglamentuojamai paslaugų teikėjo pareigai – visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas.

Šiuo konkrečiu atveju Bendrovės – namo administratorės – funkcijos tiesiogiai susietos su daugiabučio gyvenamojo namo administravimu, teritorijos priežiūra², todėl galimai nekokybiškų paslaugų teikimas tiesiogiai sietinas su visų namo gyventojų, kaip vartotojų, interesais, o šiuo konkrečiu atveju nėra pagrindo teigti, jog Pareiškėjai, turinčiai negalią, buvo teikiamos mažiau kokybiškos paslaugos arba namo administratoriaus paslaugos buvo prieinamos mažiau nei kitiems daugiabučio namo gyventojams (Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 d.).

Dėl Bendrovės galimai nekokybiškų paslaugų teikimo, padarytos žalos atlyginimo Pareiškėja turi teisę kreiptis į Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą (Gedimino g. 45, Kaunas, el. p. tarnyba@vvtat.lt) arba bendrosios kompetencijos teismą.

Dėl daugiabutį gyvenamąjį namą administruojančios bendrovės pakeitimo būtina kreiptis į Kauno miesto savivaldybę (Laisvės al. 96, 44251 Kaunas). Su tokio kreipimosi tvarka galima susipažinti: <https://epaslaugos.kaunas.lt/paslaugos/butu-ir-kitu-patalpu-savininku-bendrosios-nuosavybes-administratoriu-skyrimas-keitimas/>.

Lygių galimybių įstatymo 29 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad, jeigu skundo tyrimo metu išaiškėja šio įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, tyrimas nutraukiamas.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatas, lygių galimybių kontrolierius priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, tyrimas dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu nutrauktinas, paaiškėjus, kad tirti skunde nurodytas aplinkybes nepriklauso lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu, 27 straipsnio 1 dalies punktu, 29 straipsnio 4 dalimi,

² <https://www.bustovalda.lt/informacija/>

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Skundo Nr. (21)SN-103 tyrimą nutraukti, kadangi skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė